

Online bijlage bij Chorus en Mouter

Volledige uitleg per beleidseffect, zoals gepresenteerd aan de deelnemers van het experiment

Toename aantal sterfgevallen

Door de uitbraak van het coronavirus zal het aantal Nederlanders dat overlijdt in de periode 1 mei 2020 – 1 januari 2021 groter zijn dan wanneer het coronavirus hier niet was uitgebroken. Het aantal sterfgevallen neemt toe vanwege het coronavirus, of omdat behandelingen voor een andere aandoening dan corona moeten worden uitgesteld. We gaan uit van het werkelijke aantal sterfgevallen, dat hoger ligt dan het aantal sterfgevallen dat het RIVM dagelijks rapporteert. De toename in het aantal sterfgevallen zal afhangen van de door de overheid gekozen exitstrategie.

Aantal mensen met blijvende lichamelijke gezondheidsproblemen

Door de uitbraak van het coronavirus zullen meer Nederlanders blijvende lichamelijke gezondheidsproblemen oplopen tussen 1 mei 2020 en 1 januari 2021 dan wanneer het coronavirus niet was uitgebroken. Besmetting met het coronavirus kan bijvoorbeeld leiden tot blijvende schade aan de longen en andere organen. Ook kan het aantal mensen met aanhoudende lichamelijke problemen toenemen omdat behandelingen voor andere aandoeningen dan corona moeten worden uitgesteld. Dit onderzoek gaat alleen over de toename van blijvende lichamelijke klachten en niet over tijdelijke lichamelijke klachten. De toename zal afhangen van de door de overheid gekozen exitstrategie.

Aantal mensen met blijvende psychische gezondheidsproblemen

Door de uitbraak van het coronavirus zullen meer Nederlanders tussen 1 mei 2020 en 1 januari 2021 blijvende psychische gezondheidsproblemen oplopen dan wanneer het coronavirus niet was uitgebroken. Verder kunnen blijvende psychische klachten ontstaan bij nabestaanden (die op een andere manier afscheid moeten nemen), maar ook als gevolg van eenzaamheid, depressies, burn-out-klachten of huiselijk geweld. Dit onderzoek gaat alleen over de toename van blijvende psychische klachten, en niet over de tijdelijke psychische klachten. De toename zal afhangen van de door de overheid gekozen exitstrategie.

Extra aantal kinderen dat een blijvende onderwijsachterstand oploopt bij het verlaten van de middelbare school

Door de uitbraak van het coronavirus zal het aantal kinderen dat een blijvende onderwijsachterstand oploopt in de periode 1 mei 2020 – 1 januari 2021 groter zijn dan wanneer het coronavirus niet was uitgebroken in Nederland. Met een blijvende onderwijsachterstand bedoelen we dat een kind later de middelbare school verlaat dan in een situatie zonder coronacrisis (blijven zitten) of dat een kind een lager diploma haalt (bijvoorbeeld havo in plaats van vwo). We laten hier de kinderen die hun onderwijsachterstand kunnen inlopen buiten beschouwing. Voor veel kleuters zal bijvoorbeeld gelden dat zij de onderwijsachterstand weer kunnen inlopen. Het gaat hier dus over het aantal kinderen dat, na de coronacrisis, de opgelopen onderwijsachterstand niet meer inhaalt. De toename in het aantal kinderen dat een blijvende leerachterstand oploopt, zal afhangen van de door de overheid gekozen exitstrategie.

Aantal huishoudens dat er langdurig minimaal vijftien procent in netto-inkomen op achteruit gaat

De Nederlandse overheid ondersteunt de economie met een groot steunpakket. Toch zullen, als gevolg van de coronacrisis, mensen tussen 1 mei 2020 en 1 januari 2021 hun baan verliezen, en ondernemingen zullen minder winst maken of zelfs failliet gaan. De toename in het aantal huishoudens dat hierdoor langdurig (minimaal drie jaar lang) minimaal vijftien procent achteruit gaat in hun netto-inkomen, zal afhangen van de door de overheid gekozen exitstrategie.

Eenmalige verhoging van de belastingen

De steunpakketten kosten veel geld. Stelt u zich voor dat in de toekomst een deel van deze kosten middels belastingheffing wordt afbetaald. In dit onderzoek kijken wij naar een eenmalige heffing op 1 januari 2023. Het gaat hier om een gemiddelde. Huishoudens met een hoog inkomen zullen een hoger bedrag moeten betalen dan huishoudens met een lager inkomen. De heffing kan verschillen tussen de exitstrategieën.

Werkdruk in de zorgsector

De exitstrategieën verschillen qua werkdruk voor mensen die in de zorgsector werken (denk hierbij aan verpleegkundigen en artsen, maar ook aan schoonmakers en laboratorium-medewerkers). In dit onderzoek zijn er vier opties mogelijk: (1) de werkdruk in de zorgsector

blijft in de periode 1 mei 2020 – 1 januari 2021 hetzelfde als in de huidige situatie; (2) de werkdruk wordt flink hoger dan in de huidige situatie; (3) de werkdruk gaat flink omlaag naar een niveau dat ligt tussen de huidige situatie en de periode voorafgaand aan de coronacrisis (begin februari 2020); en (4) de werkdruk zakt zelfs terug naar het niveau van vóór de coronacrisis (februari 2020).

Dankwoord

De dataverzameling van dit onderzoek is gefinancierd vanuit het TU Delft COVID-19 Response Fund. Wij danken Marion Collewet (VU Amsterdam), Shannon Spruit en Anatol Itten (TU Delft) voor hun waardevolle bijdragen. Wij willen Kantar Public bedanken voor de korting die zij hebben gegeven op de dataverzameling vanwege het belang van het onderwerp van dit onderzoek. Wij hebben dankbaar gebruik mogen maken van nuttige commentaren op een testversie van het keuze-experiment van onder meer Ardine de Wit, Adrienne Rotteveel, Mattijs Lambooij, Anita Suijkerbuijk, Paul van Gils, Toep van Dijk, Suzanne Pietersma, Denny Borsboom, Tessa Blanken Job van Exel, Sake de Vlas, Hans Heesterbeek, Rob Kooij en verschillende deelnemers aan de pilotstudie. Uiteraard zijn de auteurs als enige verantwoordelijk voor de opzet en de resultaten van het onderzoek. Caspar Chorus bedankt de European Research Council (ERC-Consolidator grant BEHAVE- 724431) voor ondersteuning.